

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRK DİL KURUMU

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	11
7.	DENETİM BULGULARI.....	11
8.	EKLER.....	15

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2018-2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	5
Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı	5
Tablo 3: 2018–2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	6

KISALTMALAR

- ASOS INDEX:** Akademia Sosyal Bilimler İndeksi
AYK: Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
Google Scholar: Akademik Makaleler Arama Motoru
İDKK: İç Denetim Koordinasyon Kurulu
KHK: Kanun Hükmünde Kararname
KİT: Kamu İktisadi Teşebbüsü
SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu
SOBIAD: Sosyal Bilimler Atıf Dizini
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK: Türk Dil Kurumu
TTK: Türk Tarih Kurumu
TOKİ: Toplu Konut İdaresi

BULGU LİSTESİ

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. Yayımlanması Öngörülen Eserlere İlişkin Olarak İdare Tarafından İlgililerine Ödenen Telif Ücretlerinin, Fikri Haklar Kapsamında Ait Olduğu Varlık Hesabına Alınıp Amortismanına Tabi Tutulması Gerekirken, Doğrudan Gider Kaydedilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

18.10.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 134'üncü maddesiyle Atatürk'ün manevi himayelerinde Cumhurbaşkanlarının gözetim ve desteğiyle Cumhurbaşkanınca ilgilendirilecek bakanlığa bağlı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulmuş; Kurumun organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dair kurumlar üzerindeki yetkilerinin yasayla düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasanın bu hükmüne uygun olarak çıkarılan 11.8.1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nda Türk Dil Kurumu (*İdare*), Türk Tarih Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi ve Atatürk Kültür Merkezi ile birlikte kamu tüzel kişiliğine sahip dört kurumdan biri olarak tanımlanmıştır. Ancak değişen koşullarda bazı ihtiyaçlara cevap verememesi sebebiyle 2876 sayılı Kanunun 519 sayılı KHK ile değiştirilen 18 maddesi, yetki kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptaliyle uygulama alanı bulamamış ve bu durum mevzuat boşluğuna yol açmıştır. Bunun üzerine İdarenin teşkilat yapısındaki son değişiklik 11.10.2011 tarih ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır.

İdarenin kuruluş amacı; Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmektir. İdarenin bu amacı gerçekleştirmek üzere yürüteceği görevleri 664 sayılı KHK'nın 10'uncu maddesinde ayrıntılı biçimde belirtilmiştir. Yine KHK'nın 14'üncü maddesi uyarınca hazırlanmış bulunan "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Asli, Şeref ve Haberleşme Yönetmeliği" hükümlerine göre İdarenin görev alanına giren hususlarda üstün nitelikli bilimsel araştırma ve eserleriyle eğitim, öğretim, kültür ve sanat hizmetleriyle temayüz etmiş Türkiye Cumhuriyeti uyruklu kişiler arasından seçilen 40 asli üye Bilim Kurulunu oluşturmaktadır.

Yönetmelik hükümlerine göre bilimsel çalışmalarını yürüten kol ve komisyon üyeleri de Bilim Kurulu tarafından seçilmekte olup, bilimsel çalışmalarını yürüten kollar ve komisyonlar aşağıdadır.

- Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu
- Tarihî Türk Yazı Dilleri Bilim ve Uygulama Kolu
- Çağdaş Türk Yazı Dilleri Bilim ve Uygulama Kolu
- Dil Bilgisi ve Dil Bilimi Bilim ve Uygulama Kolu
- Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Bilim ve Uygulama Kolu

- Yazıt Bilimi Bilim ve Uygulama Kolu
- Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolu
- Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü Komisyonu
- Etimolojik Sözlük Komisyonu
- Osmanlı Türkçesi Sözlüğü Komisyonu
- Okul Sözlükleri Komisyonu
- Terim Sözlükleri Komisyonu
- Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü Komisyonu

Türkiye Türkçesinin çağdaş sözlüğünü sürekli geliştirerek Genel Ağ ortamında sürekli güncelleyen İdare, 2011 yılı içinde *Türkçe Sözlük*'ün 11 inci baskısını yayımlamıştır. *Yazım Klavuzu*'nun son baskısı ise, 2012 yılında gerçekleştirilmiştir.

Son dönemde, yılda ortalama 30-40 bilimsel eseri yayın dünyasına kazandıran İdarenin ayrıca üç süreli yayını bulunmaktadır. Güncel dil ve edebiyat konuları ve geniş kitlenin anlayacağı dilde yazılmış araştırmaları içeren *Türk Dili* dergisi ayda bir yayımlanmaktadır. Altı ayda bir yayımlanan *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*; Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Azeri, Tatar vb. Türk topluluklarının dil ve edebiyatlarıyla ilgili araştırmaları içermektedir. Yılda bir sayı yayımlanan ve Üniversitelerarası Kurul Başkanlığının Filoloji Temel Alanları için kabul ettiği “ulusal hakemli” dergi niteliğindeki *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* ise tamamen bilimsel araştırmaları kapsamaktadır. Yine uluslararası hakemli dergi niteliğindeki *Türk Dünyası*, ASOS Index, SOBIAD ve Google Scholar tarafından taranmaktadır.

İdare kuruluşundan bugüne kadar, içinde bilim sanat terimleri sözlükleri, ağız araştırmaları, Türk dünyası destanları ve edebi metinlerin bulunduğu geniş bir yelpazede yaklaşık 1200 eseri yayımlayarak bilim ve kültür dünyasına sunmuştur. Günümüzde İdare, 37 Bilim Kurulu üyesi, 2 uzman, 23 Yüksek Kurum uzmanı, 2 Yüksek Kurum uzman yardımcısı, 62 çalışanı ve zengin bir araştırma kütüphanesiyle Türkiye'nin önde gelen araştırma ve kültür kurumu olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu yapıyla İdarenin Misyonu (*Görevi*); Türkçenin yazılı ve sözlü kaynakları üzerine bilime dayalı araştırmalar yapmak; Türkçenin bilim, sanat, edebiyat ve öğretim dili olarak gelişmesini ve her alanda doğru kullanılmasını sağlamaktır.

İdarenin Vizyonu (*Hedefi*); Türk dilinin zenginliğini meydana çıkarıp onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek ve Türk dünyasında ortak anlaşma dili, dünyada ise yaygın ve geçerli bir dil konumuna getirmektir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

02.11.2011 tarih ve 28103 mükerrer sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ye göre: İdare, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurumdur.

İdare ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olup hizmet ve görevlerini, mevzuat hükümleri ile Yüksek Kurumun bünyesinde kurulu Yönetim Kurulunca belirlenen ilke, politika ve stratejiler doğrultusunda Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirmektedir.

Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması; 10.5.2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 2.7.2018 tarih ve 703 sayılı KHK hükümleriyle kararlaştırılmıştır.

Anılan KHK’nın Madde 41- 27.9.1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13.12.1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun; "Bağlılık, ilgililik ve ilişkililik değişikliği” kenar başlıklı 19/A maddesinde; “bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar (10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir” düzenlemesine yer verilmiştir.

Buna göre, Bakanlıkların kuruluş ve görev esaslarını düzenleyen 27.09.1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun’un 19/A maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığınca 15.07.2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2018/1 sayılı Genelge Eki Listede Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun merkezi yönetimle olan bağ ve ilgisi Kültür ve Turizm Bakanlığının “İlgili kurumu” olarak belirlenmiştir.

İdare 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye göre bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. Kuruluş kanununda birimler ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir.

3046 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesine dayanılarak Bilim Kurulu, 13'üncü maddesine dayanılarak İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü; 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 15'inci maddesi gereği Strateji Geliştirme Müdürlüğü; 26.06.2013 tarih ve 28689 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2013/4904 sayılı Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak Kütüphane Müdürlüğü kurulmuş; Bilimsel Çalışmalar Müdürlüğü ise Kurumun 664 sayılı KHK'da sayılan görevleri yerine getirmek amacıyla sonradan ihtiyaç duyduğu birim olarak teşkilat yapısına ayrıca ilave edilmiştir. İdarenin merkezi Ankara'da olup, taşra teşkilatı bulunmamaktadır.

İdare kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar, 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Kadro ve Usulü Hakkında 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre düzenlenir. Kurumun personeli, 657 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.

Toplam kadro sayısı 149 adet olup, 1 başkan, 1 başkan yardımcısı, 1 iç denetçi, 2 uzman, 23 yüksek kurum uzmanı, 2 yüksek kurum uzman yardımcısı, 1 mali hizmetler uzmanı, 1 bilgisayar programcısı, 8 şef, 9 bilgisayar işletmeni, 3 veri hazırlama kontrol işletmeni, 2 kütüphaneci, 3 memur, 1 santral memuru, 2 şoför, 1 dağıtıcı, 1 hizmetli (*şartlı*) olmak üzere toplam 62 adeti doludur.

İdarenin 2019 yılı faaliyet döneminde, 62 kadrolu personelinin yanı sıra ayrıca 6 geçici ve 5510 sayılı Kanuna tabi 35 sürekli işçi pozisyonunda çalışan olmak üzere toplam 103 personel istihdam edilmiştir.

1.3. Mali Yapı

İdareye Bütçe Kanunları ile tahsis olunan bütçe kaynağı özel bütçe olup, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin bütçe gelir ve giderleri aşağıda açıklanmıştır.

2018 yılında İdareye 31.12.2017 tarihli ve 30287 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7066 sayılı 2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 16.865.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek

34.051.250,00 TL olmuştur. Ödeneğin %87,58 oranında 29.821.015,48 TL'si kullanılmıştır.

2019 yılında ise, İdareye 31.12.2018 tarihli ve 30642 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7156 sayılı 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 17.577.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek 28.473.300,00 TL olmuştur. Ödeneğin % 82,08'i olan 23.370.905,23 TL'si kullanılmıştır.

Tablo 1: 2018-2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

Gider Türü	2018		2019		2018-2019 Bütçe Giderleri Artış veya Azalışı (%)
	Ödenek (TL)	Gerçekleşme (TL)	Ödenek (TL)	Gerçekleşme (TL)	
01. Personel Giderleri	5.188.292,00	4.905.347,13	7.701.000,00	6.959.739,43	41,88
02. SGK Devlet Primi Giderleri	1.032.000,00	894.999,86	1.317.000,00	1.087.481,11	21,51
03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10.170.708,00	8.286.112,28	9.119.100,00	8.567.125,79	3,39
05. Cari Transferler	2.402.000,00	1.945.501,63	3.251.000,00	2.631.439,06	35,26
06. Sermaye Giderler	15.258.250,00	13.789.054,58	7.085.200,00	4.125.119,84	-70,08
Toplam	34.051.250,00	29.821.015,48	28.473.300,00	23.370.905,23	-21,63

İdareye bütçe kanunuyla tahsis olunan ödenekler ve harcamalar ağırlıklı olarak mal ve hizmet alım giderleri, personel giderleri ile sermaye giderleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı

Birinci Düzey 830 Bütçe Giderleri	2019 Yılı Harcamaları	
	TL	%
01. Personel Giderleri	6.959.739,43	29,78
02. SGK Devlet Primi Giderleri	1.087.481,11	4,65
03. Mal ve Hizmet Giderleri	8.567.125,79	36,66
05. Cari Transferler	2.631.439,06	11,26
06. Sermaye Giderleri	4.125.119,84	17,65
Toplam	23.370.905,23	100,00

İdarenin gelirleri 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 26'ncı maddesinin 2'nci bendinde aşağıdaki şekilde sayılmıştır;

a) Genel Bütçeden Yapılacak Yardımlar

İdare tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli kamu kuruluşu olarak güçlü nakit varlığı ve mali yapısı nedeniyle genel bütçeden her hangi bir yardım almamaktadır.

b) Atatürk'ün Vasiyetinde Yer Alan Gelirler

İdarenin en önemli gelir kalemini Atatürk'ün vasiyetine dayalı gelirler oluşturmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'ün, Ankara 3'üncü Sulh Hukuk Mahkemesinin 28.11.1938 tarihli ve 938/95 sayılı Kararı ile açılıp, okunup, tutanağa geçirilerek ilgililerine tebliğ edilmiş bulunan 05.09.1938 tarihli Vasiyetnamesine göre T. İş Bankası sermaye hisselerinin Atatürk'e ait %28,09'una ilişkin temettü gelirleri yarı yarıya Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumuna tahsis edilmiştir.

Vasiyetname ile Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu irat tahsis edilen mûsâleh (*lehine vasiyet olunan*), T. İş Bankası da sadece para ve hisse senetlerinin nemalandırılmasını temin etmek üzere vasiyeti tenfiz memuru olarak tayin edilmişlerdir.

Anayasa'nın 134'üncü maddesinde, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edileceği hüküm altına alınmıştır.

c) Her Türlü Bağış, Yardım ve Vasiyetler

d) Kurum Başkanlıklarının Gelirlerinin Değerlendirilmesinden Elde Edilen Gelirler

e) Diğer Gelirler

Böylece İdarenin ana gelir kalemleri; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri (*Mal ve hizmet satış gelirleri – KİT ve kamu bankaları gelirleri – Diğer teşebbüs ve mülkiyet gelirleri*), Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler (*Kurumlardan ve kişilerden alınan yardım ve bağışlar*), Diğer Gelirler (*Faiz gelirleri, para cezaları, diğer çeşitli gelirler*) ile Sermaye Gelirlerinden (*Taşınır satış gelirleri*) oluşmuştur.

İdarenin yukarıda belirtilen gelirlerinin tamamı finansal tablolarına yansıtılmış olup, mali tablolarına yansıtılmamış her hangi bir geliri bulunmamaktadır.

Tablo 3: 2018–2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

EKO. KOD.	Açıklama	2018 Yılı		2019 Yılı	
		Planlanan Gelir (TL)	Gerçekleşen Gelir (TL)	Planlanan Gelir (TL)	Gerçekleşen Gelir (TL)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	155.331.250,00	167.341.088,98	193.522.000,00	2.056.715,64
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	316.250,00	-	316.500,00	-
05	Diğer Gelirler	70.734.000,00	176.680.016,96	12.786.000,00	237.298.742,94
06	Sermaye Gelirleri	5.500,00	-	7.500,00	-
09	Ret ve İadeler (-)	-	-	-	-
Genel Toplam		226.387.000,00	344.021.105,94	206.632.000,00	239.355.458,58

İdarenin 2019 yılı gelirleri incelendiğinde, 664 sayılı KHK’da sayılan gelirlerden “*genel bütçeden yapılacak yardımlar*” ve “*Atatürk’ün vasiyetinde yer alan gelirler*” ile “*bağış, yardım ve sermaye gelirleri*” dışındaki bütün gelirleri elde ettiği görülmektedir.

2019 yılı geliri olarak 206.632.000,00 TL öngörülmüş, yılsonunda %15,83 artışla 239.355.458,58 TL gelir gerçekleşmiştir.

İdare, en önemli gelir kalemi olan Atatürk’ün mirası kapsamında T. İş Bankası AŞ’den 2019 yılı için öngörülen 192.000.000,00 TL tutarındaki temettü gelirlerinden her hangi bir gelir elde edememiştir.

T. İş Bankası AŞ, bankacılık mevzuatı çerçevesinde, Esas Sözleşme’ye göre 01.01.2018 – 31.12.2018 dönemi kar dağıtımını izni için BDDK’ya başvuruda bulunmuştur. BDDK, bankacılık sektörünün geneline ilişkin özkaynak yapısının olabildiğince güçlü tutulmasına yönelik ihtiyatlı politikası paralelinde kârın bünyede bırakılması gerekliliğinden hareketle, T. İş Bankasının 2018 yılı net dönem kârının Esas Sözleşmeye göre nakden dağıtılması talebini uygun bulmamıştır. Bu çerçevede, T. İş Bankası Yönetim Kurulunun 28.02.2019 tarihli kararı uyarınca, kârın Esas Sözleşme’nin 58’inci maddesinin (a) bendinde belirtilen yedek akçeler ayrıldıktan sonra kalan kısmının olağanüstü yedek akçeye aktarılması hususu, 30.03.2019 tarihli Banka Genel Kurulunca onaylanmıştır.

İdarenin diğer önemli gelir kalemi, 31.12.2019 tarihi itibarıyla vadeli hesaplarında kayıtlı toplam 1.954.510.982,45 TL tutarındaki mevduat hesabından elde ettiği faiz geliridir. Mevduat faiz gelirleri önceki döneme göre %34,32 oranında artarak 237.244.674,34 TL tutarında gerçekleşmiştir. İdarenin ana faaliyet alanlarından kitap, dergi yayın satış gelirleri ise, önceki döneme göre %83,41 artış kaydederek 2.056.715,64 TL düzeyinde gerçekleşme göstermiştir.

İdare bütçesi içinde gösterilmeyen sosyal tesisler, döner sermaye, şirketler, özel hesaplar gibi teşekküller bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

İdare; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna bağlı, tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli bir kamu kuruluşu olarak, 10.07.2009 tarihli ve 27284 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere

Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5917 sayılı Kanun'un 47'nci maddesinin 15/a bendi uyarınca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Ekli (II) sayılı Cetvelinde "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" kapsamında yer almaktadır.

İdare, muhasebe kayıtlarını ve kanuni defterlerini (*Yevmiye defteri, Büyük defter, Kasa defteri ve Yardımcı hesap defterleri*) 5018 sayılı Kanun'un 33., 49., 80. ve Geçici 3'üncü maddeleri uyarınca hazırlanıp, Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Muhasebesi Hesap Planı (RG:27.12.2014, mükerrer 29218), Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Çerçeve Hesap Planı (RG:23.12.2014, mükerrer 29214) ve Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği (RG:31.12.2005, mükerrer 26040) Ek ve değişiklikleriyle bu konularda yayımlanan diğer tebliğlerdeki düzenleme hükümlerine uygun şekilde Türk Lirası cinsinden tutmakta ve temel mali tabloları (*Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu, Nakit Akış Tablosu, Öz Kaynak Değişim Tablosu, Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosu*) ile diğer mali tablolarını, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlamaktadır.

İdare, muhasebe işlemlerini 2006 yılından 20.08.2017 tarihine kadar "Say2000i" üzerinden yürütmüştür. Muhasebe, Personel ve Maaş, Sağlık Harcamaları, Mevzuat Bilgi ve Online Destek olmak üzere beş ayrı modülden oluşan Say2000i, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 2001 yılı sonunda Türkiye genelinde 1668 saymanlığa kurulan bilgisayar ağında kullanılan, Oracle Server üzerinde çalışan web tabanlı saymanlık otomasyon projesi olup, tahakkuk esaslı devlet muhasebesi sisteminin temelini atmıştır. TDK gibi özel bütçeli idareler ise, 2006 yılında sisteme entegre edilmiştir.

Ancak, bütçe kanunu hazırlıklarının başlatılmasından kesin hesabın TBMM'de kanunlaşmasına kadar geçen mali işlemlere ilişkin süreçlerde kullanılan otomasyon sistemlerinin, elektronik belge, elektronik imza, otomatik muhasebe gibi yeni teknolojik imkanlara kavuşturulması ve kamu mali yönetim sistemi için süreç odaklı bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısının oluşturulması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ayrıca yürütülen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesi'nin ilk adımını teşkil eden "Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi"

ile “Yeni Harcama Yönetim Sistemi”, temel fonksiyonları itibarıyla 2017 yılında kullanıma hazır hale getirilerek Merkezi Yönetim kapsamında belirlenmiş altmış sekiz kamu idaresinde (*TDK dahil*) pilot olarak devreye alınmıştır.

Böylece, 20.08.2017 tarihi itibarıyla Say2000i Sistemini terk ederek Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemini pilot olarak kullanmaya başlayan İdare, 2019 yılı tüm muhasebe kayıt, dönem sonu ve mahsup işlemlerini de Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülen Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi’nde gerçekleştirmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri.
- Geçici ve kesin mizan.
- Bilanço.
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek

şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İdarenin 2019-2020 dönemini kapsayan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlık çalışmalarına 22.06.2018 tarihli ve 311 sayılı üst yönetici oluru ile başlanmış; 31.12.2018 tarihli ve 567 sayılı üst yönetici oluru ile 2019 yılında uygulamaya geçilmiştir. 2019-2020 dönemini kapsayan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda 22 adet eylem öngörülmüştür.

Kamu İç Kontrol Standartları'na yönelik olarak 09.01.2019 tarihli ve 1 sayılı yazı ile İç Genelge (2019/1) yayımlanarak bütün personele duyurulmuştur. Anılan Genelge ekinde;

5018 sayılı Kanun, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Kamu İç Kontrol Rehberi, İç Kontrol Uyum Eylem Planı (2019-2020), İç Kontrol Sistemi Soru Formu, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu Üyeleri ve Toplantı Takvimi, Risk Yönetimi Ekibi ve Toplantı Takvimi, Risk Strateji Belgesi, Risklerin Belirlenmesi, Değerlendirilmesi ve Kaydedilmesinde İzlenecek Yöntem, Risk Değerlendirmesi ve Cevap Matrisi ile Türk Dil Kurumu Başkanlığı Risk Haritası yer almıştır.

İdare, misyon ve vizyonunu genel ağ sayfasında (<http://tdk.gov.tr/icerik/diger-icerikler/misyon-ve-vizyon/>) ayrıca yayımlamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türk Dil Kurumunun 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi

tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Yayımlanması Öngörülen Eserlere İlişkin Olarak İdare Tarafından İlgililerine Ödenen Telif Ücretlerinin, Fikri Haklar Kapsamında Ait Olduğu Varlık Hesabına Alınıp Amortismanına Tabi Tutulması Gerekirken, Doğrudan Gider Kaydedilmesi

İlgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yayımlanması öngörülen eserlere ilişkin olarak İdare tarafından ilgililerine ödenen toplam 729 Adet ve 891.134,80 TL tutarındaki telif ücretlerinin fikri haklar kapsamında ait olduğu varlık hesabına alınıp amortismanına tabi tutulması gerekirken, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile bu Kurumu oluşturan Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinin telif hakları, yayın ve satış esaslarının “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Bağlı Kuruluşları Telif Hakkı, Yayın ve Satış Yönetmeliği”nde düzenlendiği,

Yüksek Kurum ile bağlı kuruluşların, 11.8.1983 tarihli ve 2876 sayılı Kanun’un gösterdiği amaç ve görevleri gerçekleştirmek doğrultusunda planlayıp hazırladıkları, kendi özelliklerine uygun çalışmaların değerlendirilmesi ve eserlerin yayımlanması, her türlü hazırlık çalışmaları, işleme ve telif ücretlerinin hesaplanması, satışı ve bu işlerle diğer hususlarla Yüksek Kurum ve bağlı kuruluşların dışında hazırlanmış olup, Yüksek Kurum ile bağlı kuruluşlarca satın alınan ve yayımlanması öngörülen eserlerin yayımı ile telif ve işleme ücretlerinin hesaplanması ve bu işlerle ilgili diğer hususların belirtilen Yönetmelik hükümlerine göre düzenlenip uygulanacağı,

Yine Yönetmelikte adı geçen eserlerin ve işlemlerin tanımı hususunda 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı,

Kurala bağlanmış;

5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin de tabi olduğu “Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” ile “Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” hükümlerine göre;

“... bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların 260-Haklar Hesabı’nda takip ve izleneceği,

Yine maddi olmayan duran varlık bedellerinin, yararlanma süresi içinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesi ile maddi olmayan duran varlıklar için ayrılan değer düşüklüğü karşılıklarının ise, 268-Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı’nda (-) izleneceği,

Kapsama dâhil kamu idarelerince muhasebe sistemine dâhil edilen duran varlıklardan; hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin esas ve usuller ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının duran varlık çeşitlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği,”

Hüküm altına alınmıştır.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağını, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının belirlenmesine ilişkin olarak 4.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış bulunan Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:47) hükümleri ile Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranı yıllık %100 olarak belirlenmiştir.

Buna göre, yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde İdare tarafından ilgililerine ödenen 891.134,80 TL telif ücretlerinin fikri hak alımları kapsamında “260-Haklar Hesabı”na alınıp, amortisman uygulamasına tabi tutulması gerekmekte iken, doğrudan gider kaydedilmiştir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: İZLEME

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu) Yerleşkesi İnşaatları İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi Proje Yatırımı Yıllık İş Programında Yaşanan Gecikme ve Belirsizliklerin TDK'ya Olası İlave Mali Yükler Getirmemesi İçin Gerekli Önlemlerin Alınması	2018	Yerine Getirildi	Kamu idaresine bildirildi
İç Denetim Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Değerlendirme Yapılamaması	2018	Yerine Getirildi	Kamu idaresine bildirildi